

Folk først!

Taler

Trine Skei Grande

Dato

13 april 2012

Sted

Fornebu

Omstendigheter

Venstres landsmøte

- 1 I mars i 1968, året før jeg ble født, holdt Martin Luther King Jr. en tale i the National Cathedral i Washington. Martin Luther King hadde tatt opp kampen for de svarte sine borgerrettigheter, mot alle odds, og mot voldsomme politiske motkrefter. Det er blant annet takket være det motet og den viljen han hadde at
- 5 borgerrettigheter ble en faktor i amerikansk politikk, at rasediskriminering ble forbudt, og at like sivile rettigheter for alle, uansett hudfarge, ble lovfestet.

Denne dagen, i mars 1968, sa han det følgende:

10

Når det gjelder noen valg spør feigheten spørsmålet, "Er det trygt?"
Og traustheten spør, "Er det politisk lett å gjennomføre?", og forfengeligheten spør, "Er det populært?"
Men samvittigheten spør, "Er det riktig?"

15

Det kommer tider når en må ta et valg som verken er trygt, eller politisk lettvint eller populært, men hvor en må ta det valget likevel, fordi samvittigheten sier at det er riktig!

- 20 Det sa Martin Luther King Jr. i 1968, og det samme sier jeg til regjeringa om asylpolitikken i Norge i dag. Jens Stoltenberg, det er på tide å gjøre det som er riktig!

- 25 Vi er blitt beskyldt for mye fra statsministeren i den debatten som har pågått de siste ukene. Vi er blitt beskyldt for å drive med ren populisme, vi er blitt beskyldt for å gå inn for et hodeløst frislipp av innvandringspolitikken som vil føre til at vi får 20 000 asylsøkere på dørene. Vi er blitt beskyldt for å være

uansvarlige. Alt dette for å dekke over en enkel grunnleggende ting. Alt det for å
30 dekke over at FNs Barnekonvensjon, som er ratifisert av Norge og som ble gjort
til del av norsk lov i 2003 av Odd Einar Dørum, sier at:

Ved alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private
velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende
35 organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.

Og jeg trodde, slik som tydeligvis også Audun Lysbakken og Heikki Holmås
trodde, at regjeringspartiene, sammen med Venstre og KrF, hadde slått fast at
40 dette var norsk innvandringspolitikk. Jeg trodde at vi var enig om at barns
hensyn skal veie tyngre enn innvandringspolitiske hensyn, og at det skal ligge til
grunn for praksisen for behandling av mindreårige asylsøkere.

Men nå hører vi altså saker slik som den om palestinske Neda som har bodd ni
45 av sine ti leveår på et asylmottak i Dale, og som fremdeles lever med frykten for
at politiet skal komme om natta og hente henne og familien og sende dem til et
land hun ikke har noen annen tilknytning til, enn på foreldrenes papir.

Og vi hører historien om norskfødte Nathan, med foreldre fra Etiopia, som
50 skulle tvangssendes ut av landet så snart returavtalen var på plass. Og det ble et
voldsomt folkelig engasjement for Nathan og de andre papirløse barna som
regjeringen vil kaste ut.

Og så er statsministeren forundra over hvor dette engasjement kommer fra og
55 hvorfor det kommer akkurat nå. Vi har sendt ut barn hele tiden vi, og først nå
blir det masse mas av det, mener Stoltenberg. Jeg vil minne ham om at vi har tatt
opp dette med jevne mellomrom i hele den perioden denne regjeringen har
sittet. Vi foreslo å gjøre noe med dette, sist for et år siden, og da ble vi lovet at vi
skulle komme en løsning i stortingsmeldinga om barn på flukt.

60 Og hva har skjedd i mellomtiden? Jo, først så har stortingsmeldinga blitt utsatt
og skjøvet på. Samtidig opplever vi at Norge, alene og som det eneste landet i
Europa, har fremforhandlet en returavtale med Etiopia, et av de verste og mest
undertrykkende regimene i Afrika. Vi er plutselig i en situasjon hvor Norge skal
65 sende 63 barn, mange av dem født og med mange leveår i Norge, til et land som
er ansvarlig for omfattende menneskerettighetsbrudd mot opposisjonen. Der

det rapporteres både om vilkårlig fengsling, drap og tortur.

70 Og det er grunnen til at folk stopper opp, folk langt inn i statsministeren sitt eget parti stopper opp, og sier hei, hva er det egentlig vi driver på med? Hvordan i alle verden er det vi behandler barn her i Norge? Og det er ikke snakk om noe frislipp, slik Stoltenberg vil ha det til. Det er ikke det vi vil, og det er ikke det folkene som har protestert på gatene for de papirløse barna vil.

75

Det er ikke snakk om at vi ikke forstår at vi må ha regler, og de reglene må være like for alle. Men det vi ser, og som flere og flere ser, er at de reglene er feil, eller de blir praktisert grunnleggende feil, og nå må vi faktisk sette en strek i sanden og si at nå sender vi ikke ut flere barn før vi har ryddet opp i dette og får på plass en praksis som setter barna først.

80

I dag, 99 år etter at Stortinget vedtok de Castbergske barnelovene, som slo fast at et barn aldri skal dømmes for de feil eller den umoral deres foreldre måtte ha gjort seg skyld i - i dag opplever vi at barn blir behandlet som identitetsløs
85 bagasje, som fritt kan sendes til land de selv aldri har vært i, og i noen tilfeller hvor ikke en gang foreldrene deres har vært i, som offer for de feilene som deres foreldre eller besteforeldre har gjort. Kjære landsmøte, det er det denne saken handler om, og her må vi gjøre det rette.

90 Noen vil prøve å bruke ordet liberal som ett skremsel i innvandringspolitikken, og i andre sammenhenger. Noen vil prøve å skape et bilde av det å være liberal som det samme som å være naiv, det samme som å la seg styre av følelser fremfor det som er fornuftig, det samme som å forkaste regler og la alt flyte. Hvis det var det ordet liberal betydde, så ville jeg ikke kalt meg selv liberal, og jeg ville ikke
95 kalt Venstre et liberalt parti.

Men historien viser, Venstres historie viser og historien til de liberale bevegelsene i hele verden viser at det å være liberal er å ta ansvar. Det å være liberal er å ta ansvar for samfunnsutviklingen, og å ta ansvar for sine
100 medmennesker. Det er å ta et ansvar for å skape et rettferdig samfunn, med rettferdige lover og regler, og det innebærer også en vilje til å endre de reglene som finnes når reglene er umenneskelige. Reglene er til for menneskene, ikke omvendt, og derfor setter liberalere folk først!

105 Derfor tar vi et ansvar for de mange barna i Norge som har havnet i en håpløs

situasjon, i en situasjon med lite håp om en fremtid, uten at de selv har noe ansvar for at de har havnet der. Og det gjelder ikke bare asylbarna. I løpet av de siste seks årene, siden denne regjeringen overtok makten, har det blitt 6 500 flere barn i Norge som lever i fattige familier. 6 500 flere.

Venstre leverte en pakke med konkret politikk for å løfte flere barn ut av fattigdom rett etter stortingsvalget for snart tre år siden. I valgkampen i 2009 løftet Lars opp dette temaet, og ba om at kranglinga om hvem som hadde ansvar for at det hadde gått galt måtte slutte, og at vi i felleskap heller måtte ta ansvar for å gjøre det som var galt, rett igjen. Og de andre partiene stilte seg bak.

Og det første vi gjorde etter valget var å levere en pakke med tiltak som var målrettet for å bekjempe fattigdom blant barn. Vi inviterte regjeringspartiene og de andre partiene til å komme sammen med oss i Stortinget og i felleskap ta ansvar for å løse barnefattigdomsproblemet. Men vi ble avvist. Anette Trettebergstuen fra Arbeiderpartiet sa det følgende i debatten:

"De representantforslagene vi behandler her i dag, inneholder en rekke gode forslag til nye tiltak mot fattigdom, men å vedta det over bordet i et representantforslag er ikke veien å gå. Vi ønsker å ha en bredere tilnærming og komme tilbake til dette i en melding. Det forplikter regjeringspartiene, og vi skal også levere i den meldingen."

På det tidspunktet hadde vi allerede ventet et halvt år siden jeg og Abid leverte våre forslag første møtedag etter valgdagen, på at saken skulle komme ut av komiteen og så til Stortinget. Og etter det har vi altså ventet i to hele år på å få fordelingsmeldinga til Stortinget. Og det sies at den som venter på noe godt venter ikke forgjeves, men jeg må si det føltes litt som om innsatsen for å få regjeringa med på et fattigdomsløft for barn var forgjeves når vi fikk meldinga i hånden, og det ikke var lansert et eneste nytt tiltak.

Det mest konkrete vi har klart å finne i meldinga er at Regjeringen vil i forbindelse med det årlige statsbudsjettetene vurdere behovet for kortsiktige og mer målrettede tiltak overfor særlig utsatte grupper og Regjeringen vil utrede disse spørsmålene videre og vurdere behovet for eventuelle tiltak.

Det er det vi fikk etter to og et halvt års venting på regjeringen.

Knut Storberget sa i 2010 "Jeg har alltid ment at to-tre års tid i et barns liv er et hav av tid."

Ja, vi har ventet et hav av tid på at denne regjeringa skal ta ansvar for fattigdomsbekjempelsen i Norge, og vi har ennå ikke kommet lenger!

150

Kjære landsmøte, barnefattigdommen er et problem som må bekjempes. Fattigdom er noe som rammer enkeltmennesker, ofte uventet og tilfeldig, men det er aldri noe som barn har skyld i. Det er ingen barn som har valgt å bli født inn i fattigdom, og derfor er særlig denne fattigdommen så hjerteskjærende og urettferdig.

155

Å bekjempe fattigdom er ikke enkelt, det er ikke gjort med et pennestrøk - det tror jeg nå at Kristin Halvorsen også kan fortelle dere. Men vi har tiltakene og vi har viljen til å prioritere dette. Vi viste det når vi leverte vår tiltakspakke i 2009, vi har vist det i våre alternative statsbudsjett. Senest nå i høst brukte vi 2,3 milliarder på fattigdomsbekjempelse, rettet særlig mot barnefattigdom, i vårt budsjettforslag.

160

Vi hadde håpet på at regjeringen skulle komme samme vei og levere et fattigdomsløft i fordelingsmeldingen. Det gjorde de ikke. Derfor leverte vi til sammen 25 konkrete forslag til behandlingen av meldingen, spesielt rettet mot barn og barnefamilier.

165

Vi har blant annet foreslått en nasjonal minstenorm for sosialhjelp, og vi har foreslått at den prisjusteres hvert år. Vi ser at det er store forskjeller mellom kommunene i satsene, og det er ulikt om kontantstøtte og barnetrygd regnes med i grunnlaget for støtte eller ikke. Det må være en trygghet for at det finnes et tilstrekkelig sikkerhetsnett for alle som faller utenfor. Tilfeldige forskjeller skal ikke avgjøre hva slags oppvekst et barn med foreldre på sosialhjelp kan motta.

170

175

Vi har også foreslått å omorganisere Husbanken til en sosialbank som først og fremst gir startlån og boliglån til økonomisk vanskeligstilte som ikke er kredittverdige i vanlige banker.

180

Vi har foreslått en ordning for hjemkjøp av boliger, slik som de har i Danmark, slik at en leid kommunal bolig kan nedbetales gjennom husleie og på sikt bli en eid bolig.

185 Vi har foreslått en forskriftsendring som gjør at forsørgere med lav inntekt skal
betale gradert sats i barnehager og SFO. I mange kommuner som tidligere har
tilpasset prisene på slike tilbud etter inntekten til foreldrene, har de fattigste
familiene fått høyere utgifter etter at det ble innført makspris, fordi
190 kommunene har hatt rom for å gradere prisene. Vi har også foreslått å utvide
ordningen med gratis kjernetid barnehager i områder hvor det er spesielt mange
fattige barnefamilier.

Og vi har foreslått å øke tilskuddsordningene til frivillige organisasjoner som
tilrettelegge fritidstilbud for fattige og vanskeligstilte barn, for å nevne noe.

195 Disse forslagene, og de andre som vi har foreslått, er ikke noe vi krever å ha for
oss selv. Vi vil gjerne sette oss ned sammen med regjeringspartiene og med de
andre partiene i Stortinget og bygge et bredt forlik om å bekjempe
barnefattigdommen, slik de andre partiene sa de var villige til i valgkampen. Vi
200 deler gjerne æren for en slik politikk med andre, så lenge det faktisk blir vedtatt
en politikk. Vi stemmer også gjerne for de gode løsningene regjeringspartiene
måtte foreslå, om de har noen. Men det som er avgjørende nå er at noen tar
ansvar.

205 Vi har gitt regjeringen en sjanse til å ta et ansvar og snu fattigdomsutviklingen
blant barn i Norge. Men den sjansen tok de ikke. Regjeringspartiene stemte mot
alle forslagene våre i Stortinget. Og når regjeringen ikke tar dette ansvaret. Vi har
politikken og vi er klare til å ta ansvaret.

210 Vi kommer til å ta ansvaret for at det blir innført en liberal fattigdomspolitik i
Norge, som faktisk tar hensyn til de enkeltmenneskene det handler om. Vi lever
i et samfunn som tross alt er ganske fritt for de fleste av oss, men dette er en av
de siste store barrierene som står igjen for at mennesker her i landet kan leve frie
liv og ta egne valg. Vi skal ta ansvaret for å skape en bedre og mer liberal
215 velferdsstat. Det var en Venstreregjering som først tok ansvar for å gjøre noe
med barnefattigdommen og som sørget for å rive de første barrierene for de som
var født inn i utenforskap i Norge. Nå trenger vi Venstre og en liberal
velferdsreform igjen for å rive de siste barrierene. Det norske velferdssamfunnet,
den norske modellen, er skapt i Venstre og Johan Castberg sin ånd. Det er
220 tydeligvis bare Venstre som kan ta ansvar for å føre den ånden videre.

225 Kjære landsmøte.

Det er ingenting som utligner så mye forskjeller i et samfunn som en god skole, men kloke gode lærere.

Ingen sektor som er blitt reformert så mye, snudd opp ned og tilbake igjen så mange ganger, og utsatt for så mange teorier og filosofier over så kort tid som
230 norsk utdanningssektor. Og likevel så har man oppnådd veldig lite.

Og det er bare en løsning på dette, og det er Venstres løsning. Det er å la skolen få være skole igjen. Det er å la universitetene få være universiteter igjen. Det er å sette kunnskap tilbake i sentrum av norsk utdanningspolitikk.

235

For problemet er - og det vet alle dere som er her som jobber i skolen eller på høyskolene eller universitetene - problemet er at den norske kunnskapssektoren er blitt nedlesset med alle andre oppgaver enn det å faktisk produsere og formidle kunnskap. De er nedlesset med alle slags oppgaver, fra barneskolen og
240 oppover, som oppdrager, som helseinstitusjon, som oppbevaringssted. Og de får hele tiden beskjed om å endre seg og tilpasse seg kortsiktige politiske målsetninger som endrer seg år for år. Og for hver nye ide til hva utdanningsinstitusjonene skal drive med, så følger det mer administrasjon, mer papirarbeid, og mindre kunnskapsformidling.

245

Vi har hatt store reformer utført av Arbeiderpartiet. Og vi har hatt store reformer utført av Høyre. Det norsk kunnskapspolitikk trenger nå er ikke flere store reformer. Det som trengs er ganske enkelt prioritering av kunnskap, og nok ressurser til å følge opp de oppgavene som institusjonene er satt til å løse.

250

Statistisk Sentralbyrå har anslått at vi kommer til å mangle 18 000 lærere i Norge innen 2020. Og samtidig så blir skolene til stadighet pålagt oppgaver som krever mer lærere. Undervisningstimetallet er kraftig utvidet, det er innført leksehjelp, mer byråkrati i skolen og valgfag i ungdomsskolen. Men når det gjelder tiltak for
255 å rekruttere de lærerne som trengs for å gjennomføre alt dette, så er det eneste vi har fått en reklamekampanje.

Rett før jul la Kunnskapsdepartementet frem en rapport som prøver å kartlegge hvor de er de 37 000 lærerutdannede i Norge som ikke jobber som lærere.

260 Konklusjonen i rapporten var at grunnen til at lærere hopper av, er at de ikke får bruke nok tid på å være lærere og nok tid med elevene sine. Byråkrati,

kontorarbeid, rapporter og dokumentasjonskrav ble trukket frem som en viktig grunn til at en av fire som tar lærerutdanning finner på noe annet å jobbe med.

265

Det er jo greit at departementet selv bekrefter det, men dette er jo ikke noe nytt. Dette har vi sagt i årevis, og i mellomtiden har regjeringen bare lesset ned skolene med flere og flere rundskriv og mer og mer byråkrati.

270

Skal vi få færre til å slutte i læreryrket, og skal vi få flere til å velge lærerutdanning, så må vi la lærerne få lov til å være lærere. Det er ikke nok å si at det å være lærer er verdens viktigste yrke, dersom man på samme tid vedtar politikk som forteller de som faktisk står i yrket at i kunnskapsdepartementet sine øyne er det vel så viktig å fylle ut skjemaer og gå på møter som det er å undervise og være i kontakt med elevene.

275

Og vi må prioritere å styrke lærerutdanningen. Det er den viktigste prioriteringen vi kan gjøre i skolen, fordi den eneste måten å lage en bedre skole, er å satse på læreren. Vi vil satse på læreren gjennom å styrke og utvide lærerutdanningen til fem år, og gjennom å tilby videreutdanning til alle lærere. Det er ingen reklamekampanje som kan gi lærerne den statushevingen det fortjener. Det er bare reell satsing på læreren og lærerutdannelsen som kan gjøre det

280

285

Det er ikke galt med intensjonene bak gratis skolefrukt. Og det er ikke noe galt med intensjonene bak leksehjelp, og mange av de andre tiltakene som denne regjeringen har innført. Men skal en føre en ansvarlig skolepolitikk, så må en prioritere. Vi har en regjering som prioriterer alle gode intensjoner rundt skolen. Venstre prioriterer kunnskap i skolen. Bare kunnskap.

290

Og det står ikke så mye bedre til i høyere utdanning. Nå har universitetene og høyskolene vært underfinansiert så lenge at det begynner å få alvorlige konsekvenser for deres evne til å følge opp kvaliteten. Og det får alvorlige konsekvenser for deres evne til å gjennomføre det som jo skal og må være kjerneoppgavene - å produsere og formidle kunnskap.

295

I følge Statistisk Sentralbyrå kommer studenttallet til å øke dramatisk i årene som kommer, mens institusjonene allerede sliter med å håndtere dagens studenttall. Dersom ikke regjeringen tar ansvar for å møte den oppgaven nå, så kommer det til å gå ut over forskningsinnsatsen, det kommer til å gå ut over

300

tilbudet til studentene og det kommer til å gå ut over arbeidsvilkårene for de ansatte.

305

Når vi laget vårt alternative budsjett i høst, var dette en av de tingene vi prioriterte høyt. Dette er en av de oppgavene som det ganske enkelt er helt nødvendig å løse, det er noe vi som politikere er nødt til å ta ansvar for. Vi
310 prioriterer å øke basisbevilgningene til universitetene og høyskolene slik at de er i stand til å ta imot den studentbølgen som kommer, og slik at de får tilbake noe av handlingsrommet som er nødvendig for at de skal bli bedre utdanningsinstitusjoner, ikke minst i økende konkurranse med utenlandske universiteter.

315

Da Steve Jobs ble spurt hvordan Apple overlevde kollapsen i dot-com-boblen, svarte han:

Da alle andre begynte å kutte i utgiftene, bestemte vi oss for å investere oss
320 gjennom nedgangsperioden. Vi ville satse på forskning og utvikling og oppfinne masse ting, slik at når nedgangstidene var over, ville vi ligge langt foran konkurrentene.

Vi er nå i en periode der Norge kunne ha hatt store muligheter ved å satse på kunnskap. Derfor er det også viktigere enn noen gang at Venstre tar styringen
325 over kunnskapspolitikken. Det er lett å snakke om kunnskap og å snakke om å satse på lærerne og å satse på utdanningsinstitusjonene. Men Venstre kan mer enn å snakke om utdanningspolitikk. Venstre har en 125 års historie der vi alltid har prioritert utdanning, så det er et ansvar vi alltid står klar for å ta.

330

Og når vi er inne på sektorer i norsk politikk som virkelig kunne trengt litt mer Venstrestyring, så må jeg si noe om kulturpolitikk. For jeg blir kraftig provosert når jeg ser hvordan denne regjeringen innskrenker ytringsfrihet i til kulturen.

335

Nå opplever kulturinstitusjonene stadig sterkere føringer på hva slags program de skal tilby. For en måned siden sa teatersjef Terje Lyngstad ved Sogn og Fjordane Teater ifra:

Den rødgrønne regjeringen er i ferd med å vanne ut et viktig prinsipp om selvråderetten til kulturlivet, sa han.

345 Og dette er en praksis fra Trond Giske ble kulturminister. En praksis der politikere skal bestemme programmet for teateret.

Det er snakk om krav for å få penger fra Regjeringen, så må de blant annet dekke temaer som mangfold og inkludering, innen likestilling, og å lage egne program og arrangementer i forbindelse grunnlovsjubileet i 2014. Og det er ikke
350 det at formålene ikke er gode, men det er jo fristende å spørre kulturministeren om hun kjenner til paragraf 100 i Grunnloven som nå skal feires. For den sier at vi skal ha ytringsfrihet her i landet. Og jeg lurer på hvordan vi skal sikre kulturinstitusjonene denne ytringsfriheten, når så mye makt er samlet på hendene til kulturpolitikere som er så ivrige etter å bruke makten til å
355 gjennomføre sin egen politiske agenda? Der våre teatre som snakker mot makta, bryter med tilskuddskravene sine.

Og det blir ikke noe bedre av at denne regjeringen også har gjort Norsk kulturråd større og mektigere, slik at det ikke lenger er noen andre som er i
360 nærheten av å kunne matche dem når det gjelder kulturmidler. Og i tillegg har regjeringen sikret seg enerett til å utnevne medlemmer til rådet. Frem til omlegging i 2009 fikk kulturministeren bare oppnevne 7 av det som den gang var totalt 13 medlemmer. Etter omleggingen utnevner kulturministeren ti av ti. Det går på demokratiet løs når så mye kulturmakten er samlet på et sted.

365 I nabolandene våre, i Sverige og Danmark, der har det blitt ført en aktiv politikk for å spre kulturmakten og for å få flere private aktører innen i kulturlivet, slik at ikke alle kulturmidler skal ligge under politisk styring. Her i Norge har det gått motsatt vei.

370 Det er en ønsket politikk i Norge, også fra Venstres side, at det offentlige skal bidra med en høy støtte for å sikre et mangfoldig kulturtilbud over hele landet. Men når det offentlige nærmest har monopol på å finansiere kulturen, og vi samtidig har politikere i kulturdepartementet som bruker kulturpolitikken til å
375 fremme helt andre politiske kjepphester, så er det på tide å få noen nye aktører på banen.

Venstre har foreslått å snu denne trenden gjennom å dreie en del av

380 kulturmidlene over fra direkte støtte, og til en gaveforsterkingsordning. En slik ordning fungerer ved at en viss andel offentlige penger legges til på toppen når ikke-offentlige givere bidrar til kulturprosjekt. Det er en start på en helt nødvendig prosess for å få flere alternative finansieringspartnere i norsk kulturliv.

385 Vi kommer også til, rett etter landsmøtet, å foreslå i Stortinget en stipendordning som kan gi flere unge kulturtalenter mulighet til å studere sin kunstart i utlandet, slik at vi kan få flere impulser fra andre kulturmiljøer til Norge, samtidig som vi gir flere unge en sjanse til å leve av kultur.

390 En liberal kulturpolitikk åpner for flere stemmer i kulturlivet. En politisk styrt kultursektor hører ikke hjemme i et demokrati. Det er tydelig at det er altfor lenge siden det har vært en liberal hånd på kulturpolitikken i Norge!

395

Jeg vil gjerne gratulere Bård Vegar Solhjell med jobben som ny miljøvernminister. Det er en oppriktig gratulasjon. Jeg kjenner Bård Vegar godt, han er en dyktig politiker, han er en rederlig fyr som det går an å samarbeide med, så jeg har forventninger til ham som miljøstatsråd. Og vi må vel også si at 400 når stillinga hans nå går fra halv stilling til endelig å bli full stilling igjen, så er forventningene dobbelt så høye.

Jeg vil gjerne også si at når det gjelder miljø og klima så er vi tross alt glad for at 405 SV er med i denne regjeringen, det er ikke de som er bremsen der. Det er ikke mye de rød-grønne har å skryte av på miljøfronten gjennom disse seks årene, men de få tingene de har fått til, er jeg overbevist om at er SV sin fortjeneste, og så lavt miljø og klima er prioritert blant et flertall av partiene på Stortinget, så må vi gi hverandre et klapp på skuldra.

410

Men selv om jeg vet at overbevisningen er der, så er dessverre gjennomslaget til SV i miljøsaker så veldig, veldig lite. Gjennomslaget for å få til en skikkelig klimapolitikk i Norge er så å si ikke tilstedeværende, og vår tålmodighet begynner nå å bli tynnslett. Vår tålmodighet er mer enn tynnslett etter at vi har 415 ventet på klimameldingen i fire år, etter at vi har opplevd at den har blir utsatt for fjerde gang, og i mellomtiden viser utslippstallene at det går feil vei. Norsk klimapolitikk slik som den har vært under denne regjeringen har feilet. Ingen

420 har tatt ansvar for å få utslippene ned, og og når ingen tar ansvar så stiger utslippene.

Jeg har sagt det før, men jeg sier det igjen. Og igjen. Og igjen. Venstre mener at klimaløsningene ikke kan utsettes. Vi mener at klimautfordringen er den største og viktigste oppgaven vår generasjon har å løse, og vi har ikke tid til å vente
425 lenger på at noen tar ansvar for å gjøre noe med klimautslippene i Norge - vi må gripe det ansvaret selv!

Det var derfor vi leverte vår egen klimamelding til Stortinget. Vi leverte vår egen pakke med tiltak som kan redusere norske utslipp og sette Norge på kursen mot
430 å bli et lavutslippsland. Bård Vegar, den tiltakspakken står til din disposisjon. Du må gjerne komme til oss og spørre om råd, eller om støtte for å få til en bedre klimapolitikk. Men kom ikke tilbake til Stortinget i vår med enda en utsettelse av klimameldingen! Nå må vi faktisk komme i gang. Nå må vi sette oss ned i Stortinget og bygge et nytt klimaforlik. Om denne regjeringa ikke vil ta det
435 ansvaret, så får de gi det fra seg. Vi står klar til å ta over!

Men klima er ikke det eneste saksfeltet som er på Solhjell sitt bord. Det kan være lett å glemme, når en står overfor en så kritisk utfordring som klimakampen er, men det er faktisk også andre trusler for natur og miljø som dramatiske.

440

En av de virkelig store miljøutfordringene i vår tid er å bevare det biologiske mangfoldet i verden og å bevare de levende naturressursene som vi på ulike
445 måter er avhengig av. Og når vi snakker om biologisk mangfold, så er det ikke alltid like lett å se perspektivet. En kan tenke seg at om vi skulle miste en av de små grønne froskene i Amazonas, eller bjørnen, eller de kinesiske pandaene, så er det selvsagt veldig trist. Men er det så farlig? Arter alltid dødd ut, og nye kommet til?

450

Men konsekvensene av tapt biologisk mangfold viser best i stort perspektiv. Det ses best igjen når vi ser på de tapte artene i en global sammenheng, når vi ser på de store endringene i biologiske systemer som går på tvers av landegrenser og noen ganger på tvers av kontinent. Når vi ser på disse størrelsene så blir
455 endringene og tapene voldsomme og skremmende.

Et eksempel på det er fisk. En av de mest alvorlige truslene vi står overfor er den måten ressursene i havene, verden over, blir utnyttet. I løpet av de siste seksti
460 årene har det skjedd en utvikling som er så dramatisk at det er vanskelig å begripe at det har kunne nå så langt, uten at vi har klart å stoppe det. En tredjedel av verdens fiskeri bestander har kollapset fullstendig, og er enten på et så lavt nivå at det vil ta årevis for dem å komme tilbake, eller de er helt utryddet. Av de gjenværende bestandene er over halvparten overfisket, slik at de i løpet av
465 få år kommer til å kollapse. Færre enn 3 av 10 av de bestandene som fantes i 1950, er i dag i noenlunde bærekraftig tilstand, og mange av disse bestanden er hardt presset på grunn av økende etterspørsel etter fisk på verdensmarkedet.

Jeg trekker frem fisk som eksempel, fordi at få ting viser bedre hvor avhengig
470 verden er av å kunne høste fra naturen og bruke naturen som kilde til mat. Og få ting viser konsekvensene bedre. 80 prosent av verdens fiskeriresurser er i dag enten utnyttet helt opp til sin øvre grense av bærekraft, eller de er overfisket eller nedfisket. En halv milliard mennesker verden over lever direkte eller indirekte av fiskerivirksomhet. Tap av arter og tap av økosystem i havet har altså en effekt
475 langt ut over det å miste den enkelte art. Det endrer hele livsgrunnlaget for menneskeheten.

I Norge har vi en god fiskeriforvaltning, sammenlignet med stort sett et hvilket som helst annet land i verden. Likevel gir ikke det oss trygghet, for at vi ikke
480 mister arter og ødelegger økosystemer også langs vår kyst. Tvert i mot, så finnes det nesten 1000 rødlistede arter som lever i havet vårt, og i tilknytning til havet langs med kysten.

Venstre har lenge vært særlig opptatt av å ta vare på naturmangfoldet langs
485 kysten vår og i havet vårt, ikke minst fordi dette ikke bare er miljøpolitikk. Det her er også næringspolitikk. Norge rår over store fornybare ressurser med lang kyststripe og vi har fem ganger så mye hav som land. Klarer vi å utnytte disse ressursene optimalt, har vi potensial for en verdiskaping som kan være større og mer varig enn oljeinntektene. Men det har skjedd flere ting de siste årene som
490 gjør meg veldig bekymret for om vi vet nok, og om vi gjør nok for å sikre at vi ikke ødelegger en av de viktigste naturressursene vi har i Norge. Det som skal være med å gi oss framtida.

Vi har sett store rømninger av oppdrettsfisk som vi ennå ikke fullt ut vet
495 konsekvensene av. Enkelte arter, slik som hummer, ål, uer og steinbit er sterkt

eller kritisk truet. Likevel er det fremdeles åpent for direkte fangst av flere av disse artene, stikk i strid med forskernes sterke anbefaling. Og mens det har vært mange diskusjoner om verning av skog på land opp gjennom årene, har vi mistet
500 flere tusen kvadratkilometer med tareskog langs kysten, uten at folk har fått med seg det. Og akkurat som det ikke kan være noen ekorn uten trær, så er det hundrevis av arter som ikke kan eksistere uten tareskogen.

Det er grunnen til at Venstre mener det er nødvendig å etablere et nettverk av
505 marine verneområder, inkluderer opprettelse av nasjonalparker til havs.

Det er grunnen til at vi vil trappe opp satsingen på havforskning slik at vi får mer kunnskap om hvordan økosystemene i havet fungerer og henger sammen, slik at vi kan forvalte ressursene bedre. Slik at vi kanskje kan løse gåten rundt
510 arter som Laks. Derfor vil vi også kartlegge det biologiske mangfoldet i sjø i alle kystkommunene i landet.

Og vi mener at det er en selvfølge at de vitenskapelige rådene fra de forskningsmiljøene vi har skal følges når fiskekvoter bestemmes, og om
515 nødvendig må vi forby fangst av visse arter eller med visse redskaper eller i visse områder.

Og ikke minst vil vi innføre vern mot petroleumsaktivitet, inkludert seismikkskyting, utenfor Lofoten og Vesterålen, på Møresokkelen og
520 Tromsøflaket, og i kystnære havområder utenfor kysten av Sørlandet og Finnmark.

Så vil helt sikkert noen si at kampen for tareskogen umulig kan engasjere mange velgere. Det er godt mulig. Men da er det vår jobb å skape det engasjementet, for
525 dette er en av de store oppgavene som vår generasjon må ta ansvar for å løse. Dette er en av de avgjørende kampene som må kjempes, og som må vinnes!

Norge har forpliktet seg gjennom FNs konvensjon om biologisk mangfold til å lage en konkret handlingsplan for å ta vare på vårt biologiske mangfold innen
530 2015. Vi kommer til å jobbe like aktivt med å få på plass denne planen som vi jobber med klimameldingen, og vi kommer til å jobbe like hardt for at den planen skal være ambisiøs nok til at vi faktisk sikrer et like stort naturmangfold og næringsgrunnlag på kysten i fremtiden som det vi har i dag.

De store og ofte katastrofale ødeleggelsene av økosystemer og tapene av biologisk mangfold skjer som regel ikke i form av enkeltstående katastrofer. De skjer bit for bit, små lokale artstap og landskapsendringer som hver for seg virker helt ubetydelige. Derfor kan det være vanskelig å skape oppmerksomhet om disse spørsmålene og å hente frem vilje i det politiske flertallet til å ta det på alvor. Derfor er det ekstra viktig at nettopp vi tar det ansvaret og at vi sørger for å løfte dette opp, både i de politiske arenaene, lokalt og nasjonalt, og i offentligheten. Fordi samvittigheten forteller oss at det er rett.

540

545

Kjære landsmøte, det ligger et alvor over den tiden vi lever i. For mange av oss her i landet kom alvoret brått og hjerteløst i juli fjor, og det alvoret kommer til å være med oss i ukene fremover, med den rettssaken som begynner på mandag, og det alvoret kommer til å følge en hel generasjon unge mennesker gjennom resten av livet.

550

Det ligger også et alvor over den vanskelige økonomiske situasjonen millioner av mennesker opplever i Hellas, i Spania, i Portugal og i andre land i Europa. Det ligger et alvor over de store samfunnsendringene vi ser i Nord-Afrika og Midtøsten, som kan være begynnelsen på en ny demokratisk vår, men hvor det også nå tas valg og hvor det foregår konflikter som vil være styrende for livene til mange mennesker langt inn i fremtiden.

555

Og det er et stort alvor over den trusselen som global oppvarming fører med seg, dersom verdenssamfunnet ikke klarer å stoppe den, og over de andre truslene natur og miljø er utsatt for.

560

I Henriks Ibsens stykke sier Brand: Det er viljen som det gjelder! Viljen frigjør eller feller.

565

Jeg tror at fremtidens generasjoner kommer til å se tilbake akkurat på oss, vår generasjon politikere og beslutningstakere, og de kommer til å dømme oss etter den viljen vi hadde, eller ikke hadde, til å løse de store utfordringene i vår tid, i Norge og i verden.

570

Det er når det er alvor, når beslutninger må tas og vilje må vises, at vi trenger politikk. Det er da vi trenger politisk lederskap. Dessverre har vi nå en regjering

575 som kveler politikken i Norge. Vi har en regjering som ikke vil ta beslutningene for fremtiden, som ikke vil endre noe, men som er vel fornøyd med bare å administrere butikken.

Regjeringa ser at vi har et klimaproblem, de anerkjenner at det foregår
580 menneskeskapte klimaendringer, men de velger å ikke gjøre noe for å redusere norske utslipp. Regjeringa ser at vi har et fattigdomsproblem i Norge, de vet at barn blir født inn i fattigdom og at systemene vi har skaper urettferdighet og ulikhet. Men likevel så gjør de ikke noe med det. Regjeringa vet at det norske skolesystemet ikke er godt nok, men selv om de vet at problemene finnes, så
585 løser de dem ikke.

Det er grunnen til at vi går inn i et valgår neste år med et mål om forandring.
590 Det er grunnen til at vår første prioritet er å lage en ny Regjering, å åpne for et nytt alternativ og vi går inn i valgåret med det mål at politikken igjen skal komme i sentrum og debattene og avgjørelsene skal komme tilbake til Stortinget, til en åpen arena hvor vi og hvor folket kan se hvordan avgjørelsene blir til.

595 Det er i de tidene som det ligger et alvor over at vi virkelig trenger en liberal politikk. Det er da vi trenger politikere som evner å se enkeltmenneskene også når samfunnet føler utrygghet, som setter folk først når det virkelig gjelder. Det er da vi trenger politikere som tør å ta ansvar for å møte de store utfordringene
600 og forme samfunnet i takt med hvordan verden rundt oss endrer seg. Akkurat slik Sverdrup og Castberg og Knudsen gjorde det. Det har vært Venstres rolle og det har vært liberale bevegelser over hele verden sin rolle å ta ansvar for å skape bedre samfunn, for å finne løsninger på de utfordringene som krever et større perspektiv, over særinteresser og over småkrangling og strategisk posisjonering,
605 men som lar samvittigheten spørre: er det riktig.

Derfor er det et fantastisk privilegium å få lov til å være leder for Norges liberale parti nå. Det er fantastisk å se hvordan organisasjonen har fordoblet seg og utviklet seg de siste årene. Jeg har vært rundt på årsmøter og på lokalpolitisk
610 nettverk i hele landet disse siste månedene, og jeg kan si at denne organisasjonen har aldri vært sterkere og mer levende så lenge jeg har vært med i partiet.

615 Så jeg er trygg på at vi er klar til å søke ansvar i norsk politikk. Jeg er trygg på at
tida som ligger framfor oss er liberal, og vi er klare til å gripe den muligheten! Vi
har folkene, vi har løsningene, og vi har politikken. Vi har viljen til å ta ansvar.
Ansvar for å gjøre Norge grønnere. Ansvar for å ta menneskets parti når
systemene knuser enkeltmennesket.
Fordi vi setter folk først.

620

Men også fordi vi tørr å la samvittigheten spørre: - er det riktig.
Det har liberalere alltid turd!

625

Kilde

www.venstre.no

Emner

Landsmøtetale, Partipolitikk

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/folk-forst>

630

635

640

645

650